

L o v t a l e

over

Høiædle, Høiærværdige og Høilærde
Dokter og Professor

**J o h a n E r n s t
G u n n e r u s,**

Fordum Biskop over Tronhiems Stift, Vice-
Præses for det Kongl. Norske Videnskabers
Selskab, Medlem i det Kiøbenhavnske, det
Parisiske, det Svenske Videnskabers, i det
Jenaiske latinske og tydske, samt det Frank-
fortske lærde Selskab &c. &c.

Holden i det Kongl. Norske Videnskabers
Selskabs Forsamling,

den 1. Mart. 1774.

af

Gerhard Schøning,

Selskabets Medlem.

1011

1000

Handwritten text, likely a title or header, possibly "Handwritten of ..."

Handwritten text, possibly a date or reference.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a list or description.

Handwritten text, possibly a list or description.

Handwritten text, possibly a list or description.

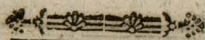
Handwritten text, possibly a list or description.

Handwritten text, possibly a list or description.

Handwritten text, possibly a list or description.

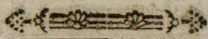
Fortiener, Søie og Søistærede Hæ-
rer! fortiener de Mænds Ihukom-
melse at agtes hoit, og at æres paa en
besynderlig Maade, der have gjort sig vel
fortiente, enten af Staten eller af den lærde
Verden; kan det ansees som en Fortieneste,
eller rettere, bør det regnes blant de helligste
Plichter, vi ere Dyd, Lærdom eller Due-
lighed skyldige, at fortplante denne Ihukom-
melse til vore Efterkommere, og til den sildig-
ste Efterstægt; kræves dette af os, som en bety-
delig, som en, til Opmuntring for os selv og
for andre, høist fornøden Sag, især i et Land
saa fattigt, saa ufrugtbart paa Opmuntringe,
som vort hidindtil har været; og er denne
Sandhed, vel i sig selv vigtig, men tillige
saa tydelig, for alle saa bekiende, at jeg
skulde

ffulde træde denne anseelige og saa vel op-
 lyste Forsamlings Ære og Indsigter alt for
 nær, hvis jeg derom vilde sige mere, end
 alene nævne den: saa falder, haaber jeg,
 den Aarsag let i Dinene, der kan have be-
 væget mig til, at bringe denne saa flere,
 saa fornødne, saa hellige Pligt, et Offer,
 af min Tilbøielighed, og af min til andre
 Forretninger bestemte Tid, for at oprette
 Lærdom, Duellighed og Fortienester, For-
 tienester især af Fædrenelandet og af vort
 Selskab, en vel ringe, ei nok anseelig, men
 dog vel og høist fortient Ære-Støtte.

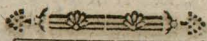
Det er til den Ende, jeg i Dag har
 den Ære at fremstille mig, for dette høians-
 seelige Selskab, for denne ærværdige Fors-
 samling af fortiente Mænd, af Lærdoms
 og Videnskabers Elskere, af retskafne
 Borgere og sande Patrioter; det skeer denne
 Gang den første Gang; og hvor vilde jeg
 ønske, at det maatte være skeet, i et mere
 angenehm, mere for vort Selskab, for os
 alle indtagende, mindre rørende Tilfælde!

men

men De, høistærede Herrer! De have befalet mig at tale; Erbødigheds, Venskabs og Rierligheds Pligt forbyder mig at tie; og De vide selv, Høistærede! De vide, desverre! alt for vel, den sorgelige Tildragelse, der har paalagt Dem den Fornødenhed, at paabyde, mig, at adlyde Denne Lov.

Vort Selskabs forrige Vice-Præsæs, og det, som endnu er mere, vor Sunnes rus er død! hvilken sorgelig Tidende, hvilket smerteligt Tab! Den død, som gav vort Selskab Liv! den borte, den ei mere til, som anvendte sin Tid, sin Glid, sin Formue, sine Siels og Legems Kræfter, paa at gjøre dette vort Selskab stort og anseeligt, den som skaffede det Konger og Prindses til Beskyttere, til Behyndere og Benner, den som udbredte dets Ære, og med den vort Lands Ære til Europæ yderste Grændser! Ja, Han er, desverre! død: Jeg vilde tie, om vort saa anseelige Tab derved kunde ties eller lindres: men jeg tier

tier forgiveles, om jeg end vilde; og jeg
 ønsker, at kunne tale syndigt og kraftigt
 nok, for tilstrækkelig at afmale, Fædrene-
 landets Tab i Umindelighed, vort i Sær-
 deleshed.

Vor Ven, vor elskte og fortiente
 Gunnerus er da død! død er Han: men
 Han døde midt paa Trens Bane; midt
 under sine vigtige Embeds Forretninger
 døde Han. Hvilken Ære, hvilken
 Triumph for Dig, Du vor salige Ven!
 Var Du æret i Livet: den største Ære,
 den herligste Seier indlagde Du Dig dog i
 Døden; Du døde i Din Herres, den
 allerhøieste Herres Tjeneste; under hans
 Fane faldt Du; Du faldt med Sværdet
 i Haanden, som Helt, som Christi Strids-
 mand. Du vandt derved Salige! alt
 hvad en dødelig kan vinde; den største Ære
 ventede Dig ved Enden af Dit Løb, ved
 Maalet, som Du var nærmere, end Du
 selv, end alle havde formodet; Du vandt,
 og Du blev kronet: men vi tabte, og vi føle
 stort Tab.

Kunne

Kunne vi andet, Høistærede Herrer? Vort Tab er vist stort; hvo skulde da ei føle det? det rører Fædrelandets Vel, mueligt nærmere, end vi selv indsee; og hvo skulde da ei røres derved? Jeg tvivler da ingenlunde, Høistærede Herrer! at jo denne brave Mand, denne vor Bøns saa uformodentlige Død har rørt alle retskafne Patrioters Hjerter, hver retsindig Lærdoms og Videnskabers Elsker, alle dem, som have vort Fædreland, dets Opkomst, dets Ære og Anseelse kjer: den Ære og de Fordele vor Gunnerus har forhvervet Fædrelandet, de Belgierninger og vigtige Tjenester, Han har beviist vort Selskab, de Dyder, der prydede ham som Borger, og de glimrende Egenheder, der satte Ham i Klasse blant de fornemste Lærde i Europa, fortjene det; den næsten almindelige Røst og Tilstaaelse forsikrer mig derom; og den Bedrøvelse, der staaer aftegnet i alle her Tilstædeværendes Ansigter, stadfæster denne Tilstaaelse: men denne saa almindelige, saa retmessige Sorg, har dog neppe rørt nogen

nogen mere følelig, end mig især, end den, som maatte føle Sorgens første, dens hæftigste Anfald, som maatte see en Ben pludselig at overfaldes af den verste Fiende, Fiendens Angrebe, trods alle Bønner, alle Ønsker, alle Løfter, for en saa kier Bens Liv, at fordobles, alle Raad, alle Hielpesmidler forgieves at være anvendte, og de hastig forsvindende Kræfter, de falmende Kinder, de synkende Dine, de matte Pulsflage, og de efter Livet snappende Aandedrætte at forkynde denne Fiendes alt for store Overmagt.

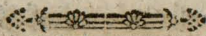
For denne maatte vor Gunnerus bukke; jeg maatte være et bedrovet Vidne dertil, og ved hvert Skridt, Døden gjorde, for at nærme sig vor syge Bens Seng, see dette vort Fædrelands, vort Selskabs hidindtil saa herlig skinnende Lys efterhaanden at aftage, dets Glæde at fordunkles, og endelig ganske at forsvinde, i Dødens søle Skygge, i Gravens tykkeste Mørke.

Saa

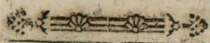
Saa forfængelig er denne Verdens
 Herlighed, saaledes forsvinder i et Dieblik
 den Vises Viisdom, den Stærkes Styrke,
 den Vredes Ere, og den Høistformaaen-
 des Magt! Her laae det Eys udslukt, som
 skinnede saa herlig i vor Norden, som derfra
 udsprede dens Glands, endogsaa til Lande,
 der tilforn saae intet i vor Norden uden
 Mørke og Taage; her den Kiempe fældet,
 som havde Mod og Evne og Styrke nok,
 til at vove det for Fædrenelandets Ere, til
 dets Tieneste at iverksette det, som saa for
 Ham have paatænkt, neppe nogen begyndt,
 ingen saa vel fuldført.

Den lærde Europa seer, og seer med
 et opmærksomt Die, en nye Bygning opført
 i vor Norden, som staaer og skal staae der,
 til vort Fædrenelands uforgiengelige Zirr,
 til Ere for Lærdom og Videnskaber, dem
 til et bestandigt Sæde. Den Bygning har
 vor Gunnerus opført; den er Hans Verk,
 Hans Mesterstykke; Han udkastede den,
 dens Grundvoold lagde Han, og Han
 d fuld.

fuldførte den, trods alle modende Hindrings-
Stene, trods alle Baand, hvormed Hans
arbejdende Hænder trueedes. Han opsatte
dog Krandsen paa sin Bygning; og paa
denne Bygning skal derfor, Ham til et
evigvarende Vres-Monument, Hans Navn
staae udhugget, med gyldene, med uudslet-
telige Bogstaver.

Den Ere har vor Gunnerus fortient,
for hvem skulde den da synes alt for stor?
ved dette, om ved intet andet, har Han
gjort sig udødelig fortient af Fædrenelan-
det, og hvo skulde da ei unde Ham den der-
for tilbørlige, den saa vel fortiente Berøm-
melse? Her behøver ei Hyklerin at tale,
ei heller Lovtaleren at laane sin Roes af
opdigtede Fortienester. Til Eder, Du
Sandhed, Dydens og Fortienesters Elsker
og Paaskionner, Du deres Hader og Forføl-
ger, Avind, overlader jeg gierne, efter eget
Gorbefindende, at dømme i alle andre Tilfæl-
de om vor afdøde, vor fortiente Gunnerus,
at uddele her Roes, der Last, hist Bebreidelser,
her

her Lovtaler; hvilken Dødelig har ei været den Skiebne underkast? men dette, dette rene maae være mig forbeholdet, det er Sandheds egen, den usminkede Sandheds Kost, at Hans Fortienester af vort Selskab, paa den ene, af Lærdoms og Videnskabers Udbredelse i vort kære Fædreland, paa den anden Side, ere store, større end nogen andens, saa prisværdige, saa aabnbare, og for den hele Verden saa vel bekiendte, at her maae Noind selv tie, men Had og Misundelse med Skamme vige tilbage.

Fra denne Side betragtede, skulle vor Salige Gunneri Fortienester fremskinne i deres rette, deres fulde Glæds; og paa disse Hans saa store, men tillige saa unegtelige Fortienester, ville vi derfor fæste vort Die: vi skulle da, paa den ene Side, glædes, ved at see en Patriot fuld af Iver, utrettelig i Arbeide, for at fremme sine Medborgeres Vel, for Lærdoms og Videnskabers Udbredelse iblant dem, men paa den anden,

med des større Bedrøvelse, indsee det vigtige Tab, som vort Selskab, og med det Fædre-
nelandet, har lidt, ved en saa velsortient
Mands alt for tidlige Død.

Bed dette saa hastige, saa uforsmodent-
lige Dødsfald, tabte den hele lærde Ver-
den, men meest tabte Videnskaberne i vort
Fædreland, de der næsten nyelig boesatte
Videnskaber. O! Norge, Norge, vort
elskede Norge og flere Fædreland, hvil-
ken trykkende Haand havde, i de forbigang-
ne Tider, beredet Dig Din Skæbne,
og ved hvilken vandheldig Stiernes Ind-
flydelse var den bleven dig saa tung, saa u-
gunstig, at den udbreedte over dit Land et
næsten Cimmerisk Mørke, at Videnskaber-
nes rundt omkring for alle aabne Tempel,
var for Dig næsten tilluft, eller dets Til-
gang gjort for dig langt mere vanskelig, end
for alle andre, hist besat, med saa mange
Anstøds-Stene, dig alt for tunge at rydde
af Veien, her tilspærret med saa mange Hin-
dringer, saa mange affreffende Vanskelig-
heder

heder, at saa af dine Sonner besadde enten Mod, eller Eone og Formue nok, til at gaae disse Hindringer, alle disse Banskeligheder i Møde, eller at vove sig paa en saa farlig Bei, og at saa af dem komme derfra med beholden Reise.

Paa den yderste Kant af Jordkloden, har Skiebnen eller rettere Forsynet beredet og opslaaet dig dit Sæde, du vort Fædreland; Du seer Nordstjernen at tindre dig næsten over Hovedet, det er sandt: sandt er det ogsaa, man troede saa i gamle Dage, da Bankundigheds Taage bedekkede vor Norden, at ved Siden af dig, eller rundt om bemeldte dit Sæde, havde de Cimmericers fæle Mørke, den næsten bestandig vedvarende Nat, en evigvarende Taage, og den kolde, den daarske Saturnus selv opslaaet sine Pausuner. Hvad Under da, om Mørket indhyllede dig, en Taage bedekkede dit Ansigt? Men bør denne de Gamles Beretning settes paa Fablenes Liste: hør vi derimod Sandhed selv sige: Jo længere

D 3 mod.

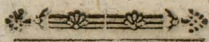
mod Nord, jo mere Lys; hvorfor har da Videnskabernes Lys skinner for dig med saa svage Straaler, eller hvorfor er dette Lys sat paa en Lysestage, saa langt fra dig, at du neppe har kundet sine det, saa af dine Børn nærme sig det, men endnu et ringere Antal blant dem hente dig derfra den fornødne Oplysning?

Denne har du, vor Kiere Norge, deros ver maattet savne, og savne mere end i een Ting. Du saae dig ofte om til alle Kanter; dit Die vankede opmerksomt, fra den ene, af dine mange omkringstaende større og mindre Søstre, til den anden; Du saae enhver af dem, hvor liden, hvor fattig og asnægtig, dog at fremvise sit Universitet, sit Academie, sit Videnskabers Selskab, sine offentlige Bibliotheker, sine Naturalies og Mynt- og Kunst- og Antiquitet-Cabinetter; Du vente derpaa Diet fra dem til dig selv, men maatte, skamsuld og nedslagen, see dig at staae nøgen og blottet fra alt Dette.

Denne

Denne vor Norges saa store og saa fiendelige Mangel kunde ei andet, Høistæredede Herrer, end falde i Dinene; den maatte nødvendig smerte enhver Patriot, enhver retskaffen Elsker af Lærdom og Videnskaber, enhver, som havde Norge og Fædrenelandet kier, eller var om for dets Ære, dets Anseelse, men hvad Raad, hvilket Middel derimod? saa længe enten Mangel paa Evne og Formue, paa Villie og Indsigt, eller Omstændighedernes Banehæld, eller Tidernes Misgunst gjorde at Hielp forgieves. En af vore største Konger, en Prinds, som kiendte Videnskaberne og deres Værd, som selv kiendte sit Norge, og kiendte det bedre end de fleste af hans Undersaatter, som baade kiendte og skionnesde, indsaae selv denne Mangel; han saae den ei alene, men skionnede ogsaa, at den burde afhjelpes; og han udrafte sin hielpende Haand: men Uvind, Mistillid eller Egennytte bandt, desverre, ofte hans for Fædrenelandets Nytte arbejdende Hænder;

Han hialp vel efter Formue: men han blev
bortrykket, og Hielpen forsvandt.

Hvad Hielp, hvad Fremgang i at
hielpe, Kunde, efter denne store Konges
mislingede Forsøg, ventes? En Mand, der
havde bestøget et af de høieste Pres-Trin i
vor Kirke, og forhvervet sig en anseelig
Rang blant forrige Tidens Lærde i vor
Norden, vovede dog et nyt Forsøg: saa stor
var enten Mangelen, eller Lysten, til at
afhielpe den. Det var denne brave Mandes
Forsæt, for den Christne Religion, i det
yderste Norden, og for Videnskaberne
tillige, her i vort Ironhiem, at optænde
et nyt Lys; han sparede ingen Slid, ingen
Olie; han fik det for en liden Deel itændt:
men hans Hænder fulde, det faldt tillige med
dem, og udsluktes.

Alle Forsøg vare da forgieves giorte,
alle Midler forgieves anvendte: men For-
synet havde forbeholdt os en Gunnerum, og
Ham Eren, for at sette dette i Verk. Jo større
den

den Mangel var, som tilforn trykte Fædrenelandet, jo fælere det Mørke, som overskuggede det, des herligere og des elskværdigere fremskinner for os det af Ham optændte Lys; og de forrige mislingede Forsøg, disse dunkle Skgger, tiene nu til at forhøie Hans Gres Glands. Manglede andre enten Mod, eller Formue, eller Insiigt, til at raade Bod paa den trykkende Mangel, alt dette manglede ei vor Gunnerus: Han kom, Han saae Mangelen; Han soled den tillige med os andre; men Han tog sig for at afhielpe den; og den forsvandt, for en stor Deel, under hans hielpende Haand.

Saa meget kan, Høistærede Herrer, ofte een eneste Mands, enten Mod, eller Insiigt, eller Arbeidsomhed tilveiebringe, naar Forsynet, den beqvemme Tid, og föielige Omstændigheder vnde Hans Foretagende. Den Steen, som syntes andre alt for tung og besværlig, letter og rydder han da ofte af Veien; han bryder giennem den Eis, som den truende Fare, den modende Besværlighed affrektes

de andre fra at vove sig ind udi, eller at bane sig Vej igiennem; intet svækker hans Mod; intet standser hans Lob; men alle mødende Vanskeligheder, store nok til at drive andre tilbage, gaaer han fuld af Iver med fordoblede Skridt i Møde.

Saadan var vor afdøde Helt, vor fortiente Gunnerus. Elsket og æret gjorde Han sig derved, mens Han levede iblandt os; og skulde vi da ei ære Ham derfor, efter Døden? Jo! Høistærede, saadanne Mænds Exempler ere rare, rare især i vort Land; men jo rarere de ere, jo mindre deres Antal, des større Pris tilliger Forsigtigheds og Erkientligheds Pligt os, at vi bør sette paa deres Fortienester, des Fierere og helligere bør os deres Ihuskommelse være, des sømmere vor Omhu for deres Navns Ære, den Ære, som grunder sig paa Høiagtelse, for Dyd, for Duellighed, for sande Fortienester, og som stedse bør være disse Fortienesters trofaste Vedsagerinde.

Dette

Dette fortryde dig ikke, du ægte Helt,
du Dydens Ben og Tilhænger, du retskafne
Borger og Patriot, endnu mindre maae
det nedslaae dit Mod, eller standse dit Løb
paa Dydens og den sande Vres Bane,
at saa bekiendt, saa almindelig vedtagen,
som denne Sandhed er, saaielden bliver
den fulgt eller iwerkfat. Hvor ofte maae
Vren ei laane sin Glands af borgede eller
indbildte Fortienester? hvor ofte seer man
den ikke, iført sin prægtigste Stads, at
følge Dumhed, Uduelighed, ja de forhadte
Laster selv i Hælene? maae denne yndige
Dronning ei tidt lade sig slæbe i Triumph
af en Tyran, under nedrige Hyklerses Hyk-
onssninger og Fryde-Skrig? nodes den ikke
ofte til, paa en med Bold, med List,
med Uret samlet Penge-Dynge, eller paa
Gierrigheds og Rarrigheds skidne Sæde,
at opslaae sin Throne, og med sin Purpur-
Kaabe at bedække Ureenheds og Ukydskheds
nedrigste Trelle? Desværre! alt for tidt.
Men det være dig, du den sande Vres op-
rigtige Tilbeder, dog en Trost, at Dyden,
den

den ægte Dyd, som du dyrker, skal selv være dig den sikkerste Belønning, selv krone dig med den sande Ære; og det tiene dig til fuldkommen Opmuntring, at sande Fortienester ei sielden paastraffes, æres og belønnes.

Exempler herpaa ere flere, end jeg veed, end jeg kan opregne. Det vilde bringe mig langt uden for de Grændser, der indskrenke min Hensigt, alt for langt fra mit foresatte Maal, hvis vi vilde gaae uden for vort eget Land, til fremmede Steder, for fra dem at hente Beviser. Vi ville da her intet melde om en Leibnitz, en Newton, en Wolff, en v. Swieten, med mange flere; vi ville med Stiltienhed gaae vor egen Landsmand, vor ærede, vor berømte og udødelige Holberg forbi; Vor afdøde Ben, vor fortiente Gunnerus kan alene heri tiene os til Exempel, til Beviis. Han besad store Egenskaber, og ypperlige Sinds-Gaver; store og sande vare ogsaa hans Fortienester af os og af vort Fædrenes land;

land; det vide vi alle, Høistærede Herrer:
men vi vide ogsaa, at Han derfor blev els-
ket, æret, belønnet af sine egne, af Frem-
mede; og Han fortiente det.

Fra den Tid af, som først gav ham
at see Verdens Lys *), til den, som ud-
slukte Hans Lives Lampe **), medens Han
lagde Grundvold til sine Studeringer og
vidt udstrakte Videnskaber, i Christianiæ
Skole ***), medens Han gjorde sig bekiendt
med de høiere Videnskaber ved Kiøbens
havns Universitet ****), medens Han, paa
sine udenlandske Reiser, ved fremmede Aca-
demier *****), udvidede sine Kundskaber,
og udviklede de herlige Sinds-Gaver, hvore-
med Naturen havde udrustet Ham, og
medens

---

*) I Christiania, d. 15. Febr. 1718.

***) Han døde i Christiansund den 23. Sept. Aar
1773.

****) Derfra dimitteret 1737.

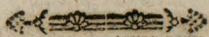
*****) Reiste derfra udenlands 1742.

*****) Blev i Jena 1745. Magister, Aar 1753.
Adjunctus Facultatis Philosophicæ.

medens Han siden anvendte dem med saa herlig en Nytte, til sine Landsmænds Beste, og lod Hædrenelandet deraf høste de yndigste Frugter, var hans Liv en næsten bestandig Riede, eller en idelig Afvevling af Læsning, af Studering, af Arbeide, for sig selv, for andre. Ved hvert et Skridt, Han saaledes gjorde, fremad i Verden, saae Han Anstøds-Stene, Hindringer overalt at ligge sig i Veien: men et uforstodt Mod, Hans ypperlige Genie, og en utrettet Glid, bragte Ham lykkelig igiennem, til det inderste af Videnskabernes, og endelig til Verdens Tempel.

Saaledes prøves og belønnes Dyden: men det er, ved saadanne Prover, ved dem er det, at den ligesom luttres og fremskinner i sin fulde Glæde. Lader os derfor, endnu lidt noiere, betragte disse Prover hos vor Gummerum; de skulde lære os, hvad Glid, og et uforstodt Mod, understøttet af Lyst og Hurtighed, kunne udrette. I Skolen, ved Kiøbenhavns
Univer

Universitet, paa de fremmede Academier, maatte Han, for selv at lære, lære andre; for ei at mangle de paa Veien til Videnskabernes Tempel, fornødne Reiser og Tære-Penge, maatte Han selv veilede andre paa den Veien *); for at settes i Stand til at samle sig Lærdoms Skatte, og for at berige denne sin Samling med andre lærde Mænds Skrifter, maatte Han ved egne Skrifter berige den lærde Verden; var Dagen til denne lange Række af Arbejder ei lang nok, lagdes en Deel af Natten, eller den hele Nat dertil; her maatte da Søvnens Fornødenhed vige for de andre; og den ofte sig indfindende Mangel afværget, ved overflødigt, ved forsøget Arbeide.

Disse Prover vare da store: men dem udholdt vor Gunnerus; og Han blev derfor belønnet. Ved bemeldte sin utrettelige Flid, ved sine idelige Forelæsninger, ved

---

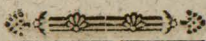
*) 1745. begyndte Han i Genå at holde Collegia privata, men 1747. publica.

ved de deri udviste Prover, paa en besyn-
 derlig Færdighed, ei mindre i at undervise
 andre, end i at forsvare Sandhed, og i at
 giendrive Bilsfarelser, ved adskillige lærde
 Skrifter og grundige Afhandlinger, gjorde
 Han sig bekiendt, men bekiendt, som en
 Mand, der var beprydet med de herligste
 Naturens og Lærdoms Gaver, med et
 hurtigt Hoved, et færdigt Memme, et Phi-
 losophisk Genie, en flydende Tunge, samt
 grundige Indsigter i de dybeste, de meest
 abstracte Materier.

Dette saae den lærde Verden; vor
 Gunnert Fortienester, af Lærdom og Vis-
 denskaber, begyndte nu at fremkinne;
 men de fremskinnede kun i en seag Morgens-
 røde; alt dette var kun en Forvarsel, en
 Forberedelse, for deres tilkommende Glands,
 men dog nok til at opvekke, saavel Hans
 egne Landsmænds, som Fremmedes Op-
 merkksomhed. Den Ære, man paa den
 ene, de vigtige Fordele, man paa den
 anden Side, kunde vinde af denne brave
 Mand

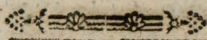

Mands Lærdom, Indsig er, Duelighed og Fortienester, fulde begge Parter i Dine; ne; man saa dem; og man begyndte at kappes med hinanden om at vinde dem: men Kierlighed til Fædrelandet vandt hos vor Gunnerum *); Fordelen af Hans Slid, Hans Arbeide, Hans Studeringer og Skrifter, blev Fædrelandets, men i Fædrelandet vort Selskabs især. For dette vort Selskab, Æstærkede Herrer, for det fornemmelig, havde Forsynet eller Naturen frembragt, men foromtalt Slid, Møie, Arbeide og Vindskibelighed dannet vor Gunnerum, til at blive, om ei den lærdeste, saa dog vist nok, for Lærdom og Videnskaber den nyttigste Mand, som vort Land har havt.

Fra

---

*) Efter at Han Aar 1753. var bleven Medlem i det latinske Selskab i Gena, blev han Aar 1754. den 13. Dec. Prof. Theolog. Extraordinarius i Kiøbenhavn og Sogne-Præst i Herlufsholm, men Aar 1755. den 10. Sept. Provst paa Communitetet i Kiøbenhavn.

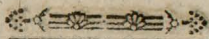

Fra den Side især, have vi sat os for at betragte denne vor afdøde, vor høist-savnede Ben; og fra den Side betragtet fremskinner dette vort Nordens Lys i sin fulde Glans, herligere end alle andre. Den Taage uagter, som tilforn bedekkede vort Norge, har man dog imellemstunder, paa dets lærde Himmel, seet der igiennem ei lidet glimrende Stierner at fremtindre, Stierner, som have lyst til Landets Ære, og skinnat til dets Nytte, til dets Oplysning; man har seet disse at forsvinde, andre, mere eller mindre skinnende, at fremkomme; og vi see der endnu endeel funklende Lys: men vi have ingen seet, der mere har udbredet sin Glans, der ved den mere har fordrevet det forrige Mørke, den over Landet svævende Taage, end vor Gunneri lykkelige Stierne.

Paa vor Kirkes Himmel har vort Eronhiem især seet adskillige Lys at fremskinne; blant dette Steds Biskopper har man havt Mænd, der ved deres Nidkierhed

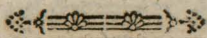
og Lærdom, deres Betsalenhed, Gudsfrøgt og andre Egenheder, have giort sig berømte, ærede, anseete. Jeg gaaer forbi de for længst døde; jeg tør ei nævne de endnu levende: men er ikke en Zagerups Ihufommelse endnu hos os i frisk Minde, der ved sin mandige Betsalenhed især, gjorde sig blant os elsket og æret? erindre vi et endnu en Kroge, berømt og anseet af sin vidt udstrakte Lærdom, af sin Kyndighed, sæt i de lærde og i de orientalske Sprog? Have vi vel glemt en Bredal, en Mand der ved sin Nidkerhed, for at udbrede Guds Ære, hans Frøgt og Kundskab, lige til det yderste Norden, paa den eene, ved sin mere end gemene Omhu for Lærdoms og Videnskabers Forfremmelse iblant os, paa den anden Side, har fortient evig at erindres?

Yderst i vort Norden, fandt denne brave Mand en Hob endnu i Bankundigheds og Afguderiets Mørke vildfarende Mennesker og Medborgere; hans Nidkerhed

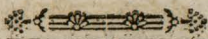
blev derover optandt; og strax søgte han, af de, paa de Nordlandske Bierge, i de Finmarkiske Udørkener, adspredte og omvankende Sinner, at samle Christo en Menighed: men han saae hoed hertil fornemmelig behøvedes; han indsaae, at Religion eller Troe, uden Kundskab, uden Overbevissning, er Overtroe, ei Religion; til at oplyse bemeldte Hedninger, behøvedes altsaa Lærere, mange og vel underviste Arbeidere, for saa viig en Host; og til dem at finde, til dem især at danne, at forbede, sigtede uden Tvivl vor nidkiere Bredals Forsæt eller Forehavende, i denne Stad at oprette et Academie.

Hvor onskeligt, til den sande Guds Kundskabs ei mindre end til Videnskabernes Udbredelse iblant os, hvor hoist tienligt havde det været, om dette saa prisværdige Foretagende havde fundet den fornødne Understøttelse! men den fandt det, desverre! ikke; det blev til intet; neppe er Kundskaben eller Erindringen om et saa vigtigt Foretagende,

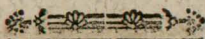
tagende bleven os tilovers. For at have tænkt eller begyndt derpaa, skal dog Eren blive vor Bredals: men hvor meget større da, hvor langt mere glimrende vor Gunneri Ere? hvad andre forgieves tænkte, iverksatte Han; Han fuldførte det, som hine forgieves havde begyndt; og derved har Han, blant alle dette Lands Lærde, blant alle sine Formænd, for Lærdoms og Videnskabers Udbredelse i vort Norge, fortient den største Berømmelse, en udødelig Ere.

Hvo negter vor fortiente Ben denne Ere? hvo kan heri gjøre ham Fortrinnet stridigt? Vi tilstaae gierne enhver af dette Lands Lærde hans større eller mindre Fortienester; i visse Ting overlade vi endogsaa forbenvante eller andre blant vor Gunneri Formænd deres Fortrin. Lad en have overgaaet Ham i Embedets Førelse og Forretninger; Lad en anden have besiddet en mere udstrakt Lærdom, eller en større Betsalenhed; Lad den tredie, i Mængden af udgivne Skrifter eller lærde Arbeider,

have giort Ham Fortrinnet stridigt; derom
 domme enhver efter Behag, efter Overbeviis-
 ning; men denne Ere bliver dog vor Gunneri
 egen, den Roes Ham stedse forbeholden,
 at Han, for Lærdom i Fædrenelandet, for
 de der svagt skinnende Videnskaber, har op-
 rændt et nyt Lys, og ved dette Lys givet det
 blant os næsten uddøde Bid, den svage
 Kunst, den vansmægtende Arbeidsomhed og
 Flid, nyt Liv, nye Kræfter.

Eil en for Fædrenelandet saa nyttig,
 for Videnskabernes Fjorsfremmelse iblant
 os saa tienlig, ei mindre end lykkelig
 Borger at danne, havde det milde Forsyn,
 den gunstige Natur, den blide Lykke, Bid
 og Kunst, Mod og Arbeide, Flid og Ind-
 sigt, fœiet Haand i Haand; og de have
 dertil arbeidet med foreenede Kræfter. Med
 de herligste Ginds Gaver havde Naturen
 udrustet vor salige Gunnerum; disse Gaver
 udviklede en ugemeen Flid, en i den spædste
 Alder sig yttrende Eyst til Studeringer;
 denne Eyst drev Ham til fremmede Lande,

og i dem til Videnskabernes Tæmpler; her blev Han ei staaende ved Indgangen, men Han trængte sig frem til de inderste Steder; der samlede Han Lærdoms og Kundskabs forborgne Skatte, der berigede Han sine Indsigter, der udrustede Han sig med de, til Sandhed at forsvare, til Bilsfarelser at giendrive, fornødne Baabener; men saaledes beriget, saaledes udrustet og dannet, efter sit Diemeed, bragte Forsynet Ham tilbage, først til Fædrelandet, endelig til vort Tronhiem *).

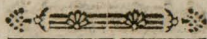
Her var det Sted, paa hvilket dette vort Nordens Lys skulde fremskinne i sin fulde Glæde, her den Bane, paa hvilken vor Gunnerus skulde faae Leilighed til at vise de herligste Prover paa sit store Genie, den Bane, paa hvilken Han skulde indlegge sig meest Ære, men indsamle Fædrelandet baade Ære og Nytte. Saadan

e 4

er

---

*) Aar 1758, den 31. Jul. blev Han der bestillet til Biskop.

er de store Geniers Art og Bessaffenhed, Høistærede Herrer: de svinge sig høit i Veiret, langt over andres Begreb; fra denne Høide udstrekke de deres Diesyn, deres sikre og rigtige Diesyn, vidt over de almindelige Udsigters Grændser; de overseer derfra med et Diekast Tingenes hele Omfreds, det skjulte, det hemmelige see de, hvor andres Diesyn kun rekker til faa, til enkelte Dele, eller standser paa Tingenes Overflade; de vilde deraf at danne sig almindelige, vidt udstrakte Begreb, af disse Begreb at udlede de vigtigste Folger og Opdagelser; af disse Opdagelser at hente de betydeligste Fordelse; at anvende disse Fordelse til almindelig Nytte, og at rydde alle foreskommende, alle disse Fordelse, disse Diemerkter, hindrende Vanskeligheder af Veien.

Skulde dette, Høistærede Herrer, ei passe sig paa vor Gunnerus? skulde dette Billede ei ligne Ham? Et Diekast, henvendt paa Hans Ankomst til vort Tronhiem, paa Hans Fremgang der, paa Lærdoms og
 Biden

Videnskabernes Bane, paa Hans lærde Arbeider, Hans Arbeide især, at darne vort Selskab, skal sette os i Stand til at domme. Han kom til vort Tronhiem, men Han kom, næsten aldeles ubevandret, saa godt som ganske fremmet i Naturens Lande, i Planter, i Steen, i Dyr og Mineral-Riget; Naturens Yndigheder, hvilke siden saa meget indtog Ham, vare Ham endnu, for den største Deel, ubekiendte; ved sin Ankomst til vort Tronhiem fandt Han saa, eller møen ingen af denne Skionheds-Tilbedere; Skrifter, som enten beskrive eller asmale denne yndige Videnskabs Skatte og Rigdomme, vare i de saa her værende Bog-Samlinger, saa og rare at finde; men Cabinetter, hvori bemeldte Rigdomme samles, giemmes og bevares, vare næsten ubekiendte Væsener, eller bekiendte, som Ting, der kun sandtes, uden for vort, i fremmede Lande.

Længe, og alt for længe, havde vort Norge kundet regne sig blant de Lande i

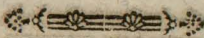
Europa, hvor en Skat af allehaande Rigdomme laae skjult, hvor derfor mange og store Opdagelser kunde giores: men de vare ei giorte, eller giorte, kun for en ringe Deel, kun i Ting som havde Indskydelse i de her meest slagte Nærings-Beie. Vort Hav, vort Land, vore Bierge og Skove, vore Elve og Søer, vare os kun deraf, næsten af intet andet bekiendte.

Fra de allercældste Tider af, har det Norske Hav giemt i sit Skiod, og lader derfra frembringe uskatterlige Rigdomme; det har været en bundløs Kilde, et uudtømmeligt Forraads-Kammer paa Fode for Mennesker og Dyr, paa Barer, som satte den arbeidsomme Fiskers, den ufortrødne Kiobmands, og den forvovne Søefarendes Bindskibelighed i Drixt: men kiendte vi denne underjordiske Verden, der saa meget ligner den Verden, vi beboe? Kiendte vi dens utallige Beboere, af saa mangfoldige Arter, dens Skove, Bierge og Dale, dens Bexter, Træer, Græs og Urter, dens Dyr,

Fiske,

Fiske, Orme, Insecter, Conchylier og
Fugle? Noget Ting kiendte vi af Navn, om
andre havde vi Kundskab, blandet med
Uvisshed, med Urigtigheder og Fabler: men
en vis og ordentlig, en systematisk, en paa
rigtige Jagttagelser og Opdagelser grundet
Kundskab manglede os.

Vende vi vore Dine fra Havet til
vore Norske Bierge, Dale, Marke og
Fielde; oversee vi med det eene Dine disse
Steders Overflade, lige vi med det andet ned i
deres Klofter, Huler og forborgne Gange, hvor
mange Merkværdigheder og hvor store Rig-
domme møde da ei der et opmerksomt og
grandskende Die? Mange af disse Rigdom-
me, havde vel allerede, enten den trængende
Fornødenhed, eller den higende Bindings-
Syge lært os at kiende: den havde aabnet
vore Sølv- Kobber- og Jern-Gruber; den
havde viist os de skjulte Marmor- Dværns-
Beeg- og Skiffer- Steens Gange; den
harde lært os af vore Skove ei alene
at hente vore Fornødenheder, men ogsaa de
Bare,

Vare, som give Arbeidsomhed, Handel og Skibsfart iblant os Liv og Underholdning: men disse Ting vare os bekiendte næsten alene af bemeldte deres Nytte, eller af deres udvortes Udsende; mangfoldige andre kiendte vi ikke.

Blant Naturens mange Rigdomme, blant den talrige Flok af dens Undigheder, ville vi især vende vort Die til den Norste Flora. I vore Enge, og paa vore Høie, i vore Dale, og paa vore Bierge, havde denne Skionhed længe fremvilst sine Undigheder og Rigdomme; de nøgne og blotte Klipper selv betakte hun med de prægtigste Tapedserier; Skove og Marke, Moradse og de ellers øde Fielde beprydede og oplivede hun med de deiligste Blomster, med de nydeligste og sundeste Frugter, for overalt at være yndig, nyttig overalt: men dog stod hun længe næsten forglemt og foragtet; man tog imod hendes Gaver, uden at kiende dem; neppe fastede man et flygtigt Die til hende; vor flittige Ramus
alene

alene besaae og opregnede endeel af hendes Rigdomme; dem saae ogsaa nogle faa Fremmede, og saae dem med Forundring, blant dem den store Linnee, der for at beskue dem, og samle deraf, gjorde en Reise til vort yderste Norden; men vor berømte Oeder, understøttet af den mildeste Haand, gav nogle af dem en nye Glands, ved at fremstille dem i den yndige Dragt, som Naturen havde iført dem.

Saadan var hos os Tilstanden i Naturens Rige, og i saadan Tilstand befandt sig vor Gunnerus, da Forsynet gav os denne saahøit ærede Landsmand, saa nyttige Borger tilbage, og fæstede Hans Bopæl i vort Tronhiem. Fremmet var Han da i Hans eget Fødeland, med den Norske Flora saavel som Fauna, næsten ganske ubekendt; Han stod blottet fra alle Hjelpe-Midler, til at komme med dem i Bekjendtskab; og fra den at søge, syntes næsten uovervindelige Hindringer at affkrefke Ham. Men her, her var det, at Han fik Leilighed til at vise

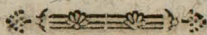
vise de kiendeligste Prøver, ei alene paa et stort, et lykkelig Genie, men ogsaa paa et Helte-Mod.

Neppe havde Han gjort en Tur til Lands, glennem Fædrenelandet, neppe foretaget sig en Reise til Søes, forbi de af de Gamle saa kaldte Cimmeriske Standbredde, langs Kysterne, af det Saturniske eller Deucalidoniske Hav, til Nordens yderste Grændser, og næsten til Grændserne af vore Forfædres Geirraudar, Gard og Jotunheim, førend Han oinede foromtalte Rigdomme, som vort Hav og Land, vore Bierge og Dale, vore Marke, Skove og Fielde frembyde; Han oversaae med et Diekast disse Rigdommes vidt udstrakte Mark; og strax indsaae Han, hvilken riig og overflodig Høst, paa store, paa vigtige Opdagelser, her var at gjøre, hvilken Ære og Fordeel for Fædrenelandet at indsamle.

At her vilde møde Vanskeligheder, store og næsten uovervindelige Hindringer, merkede

merkede vor Gunnert skarpsende Die; de
modte ogsaa; men Vanskeligheder, Farer,
Modgange ere Dydens rette Prøve: Stene.
Vor Gunnarus saae dem: men Han saae
tillige de fornødne, de tienslige Hjelpe-
Midler; og Han vidste med en ugemeen, en
forunderlig Hurtighed, at bruge disse, at rydde
hine af Veien. Hvad som skulde have af-
skrekket enhver anden, afskrekkede ikke denne
vor Helt; det optændte kun Hans Iver,
og lagde Lønder til Hans Fyrighed. Ved
en utrettet Flid og Iver, ved et hurtigt
Begreb, ved at læse, granske og overveie,
ved at samle, betragte og undersøge, ved
ei at spare Umage, ei Bekostninger, ei
Penge, trængte Han igiennem alle Hin-
dringer, til det inderste i vor Gloræ og
i vor Gauncæ Templer; og med disse til-
forn ubekiendte, gjorde Han sig saa vel
bekiendt, efter saa Nars Forløb, at enten
havde vort Norge allerede i Ham, eller
ventede at faae en anden Linnee, Sver-
rigs og Nordens Ære, en anden Tour-
nesfort eller Reaumur, en anden Willughby
eller

eller Zaller, en anden Brisson, Edward, Pennant, Buffon eller Svammendam.

Af dette vor Gunneri Arbeide, af Hans mange Undersøgninger, af Hans derved forhvervede Indsigter, har vort Land allerede indhøstet anseelige Fordele, og det kan vente flere: det har lært, bedre end tilforn, at kiende sig selv, og er blevet bedre kiendt af andre; mange af dets tilforn skjulte Rigdomme ere bragte for Dagen; i vor Flora især og Fauna Riger ere vigtige Dgdagelser giorte til Landets Nytte. Disse Fordele ere vigtige, de ere alene tilstrekkelige, til at giøre vor Gunneri Navn udsødeligt iblant os: men de ere dog at ansee for ringe, mod en anden, langt mere udstrakt, for den lærde Verden saavel som for vort Land især, langt herligere Nytte, som blev for os det yndigste Foster, af Hans Flid, Hans Noie, Hans Arbeide.

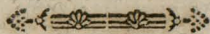
Denne

Denne retskafne Patriot og nyttige Borger gjorde overalt nye Opdagelser: Han samlede, Han betragtede, Han undersøgte og skrev; Han spændte alle Sener, Han gik frem med store Skridt, og kom langt over al vor Formodnings Grændser: men var Hans Glid stor, Arbeidet var endnu større; man saae for sig en riig Høst, den blev rigere end man havde ventet, og den kunde gøres endnu rigere, endnu langt overflødiger; rundt omkring, paa alle Kanter, saae man hidindtil forborgne Skatte at opdages, som et næsten uendeligt Hav, som de dette Hav trodsende Bierge og Fielde, som de derfra vidt udstrakte Dale, Marke og Enge, som de der hist og her udstrøede Søer, Bæde, Klipper, og de der igiennem sig slingrende Elve, Aær, Bække enten gienste, eller overalt i Mængde frembøde.

Vor flittige, men med ei mindre Nytte end Glid, arbejdende Gunneri Exempel
f   begyndte

begyndte allerede at gjøre sin Virkning, hans Opmuntringer at oplive andre: en Lyst at vandre omkring i Naturens Riger, at beskue dens Rigdomme, med et mere opmerksomt Øie at betragte dens Pragt og Undigheder, og at indsamle deraf, udbredte sig overalt; dette lagde end mere Tønder til vor Patriots Nidkierhed; Han saae allerede Nyttten af sit Foretagende; denne vidste Han at udvide, og at udvide den til Fædre- nelandets Ære og Fordeel.

Det af Ham begyndte Arbeide tog til, det voxte under Hans Hænder, og det steg over een Mand's Kræfter; for at lette det, men lette det saaledes, at Arbeidet selv ei derved skulde tabe. For at lette og udvide det tillige, var intet tienligere, end at dele det med flere. Til dette Niemeed at opnaae, var et Selskab af lærde og arbeidsomme Mænd det tienligste Middel; dette saae vor Gunnerus; at store Hindringer her atter vilde møde, saae Han ogsaa:

men

men dem var Han nu vant til at see, og tillige at rydde af Veien. Disse trodsede Han derfor; Han fattede sit Forsæt, og det aabnede Han for nogle faa Venner.

Hvo kunde her, Høistærede Herrer, hvo kunde vel andet, end glædes ved et Foretagende, hvorved en af vort Lands betydeligste Mangler kunde hæves, dets Vre og Fordeel fremmes? Forslaget blev roest, samtykt, iverksat *). Man frygtede alene for Fremgang og Bestandighed, og man frygtede med Rette: saa ringe var det nye oprettede Selskabs Begyndelse, saa faa dets Lemmer. Men og denne Mangel blev erstattet, dette tumme Rum fyldt. En Subm og en Gunnerus vare eene i Stand til at udrette det samme, som et stort Antal af andre; den hele lærde Verden blev derom overbevist; og det Haab man deri

f 2

om

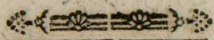
---

*) 1760. blev det Tronhiemske lærde Selskab stiftet.

om dem havde fattet, fuldkommen opfyldt. Ved deres Flid og Arbeide; deres Omhu og Tilsyn, blev den unge Plante saa vel roget, at den begyndte efterhaanden at tiltage, at vove, at blomstre.

Saaledes stiftedes det Tronhiemste lærde Selskab, og det blev vor Gunneri Yndling, Hans kiereste Yndling. At Han, til dets Opkomst, dets Forfremmelse, dets Tilveft og Flor, anvendte mange vaagne Nætter, megen Flid og Umage, en stor Deel af sine Midler, meget af sit Sind, sit Legems Kræfter, det behøver jeg ei at fortælle, det er alle bekiendt; at Han, ved sit Exempel, sin Underviisning, sine lærde Samtaler og Breve, anførte og opmuntrede andre, til at ynde og fremme Selskabets Beste; at Han, saavel uden som indenlands skaffede Selskabet anseelige Belyndere, Venner, Lemmer og Belgisrere, vil jeg forbigaae, det er endnu det mindste, som her kan siges til Hans
 Noes:

Koes : det fornemste , det som kroner
Berket og Hans Arbeide , staaer endnu
tilbage.

En stor Monark i vort Norden , en
Konge , som ynder Lærdom og Videnska-
ber , som kiender deres Værd , deres Nytte
for Staten , og skionner derpaa , saae vor
Gunnert Midkiærlighed for denne nye Stif-
telses Tilveft , og hørte Ham at tale for
dens Beste ; Han saae med et naadigt Øie
til den , betragtede den , og skionnede , at
den var Fædrenelandet , vort Norge især ,
til Ære og Fordeel ; alt nok for en Fader ,
hvis Ære er Hans Børns Vel , deres
Kiærlighed Hans Krones fornemste Smykke.
Den Stiftelse , sagde vor Konge , vor
Christian , skal staae , til mine Nordmænds
Ære ; Han blev vort Selskabs nye Stifter ;
og Han gav det en nye , en mere skionnende

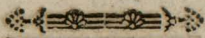
Glands, et nyt Navn, et nyt Skiolde
Merke *).

Skriv dette, du vort Kongelige
Norske Videnskabernes Selskab i Mar-
mor til evig Erindring, og skriv denne
Tid blant dine lykkeligste Tider med
gyldene Bogstaver. Fra nu af begyndte
din Gres Soel ret at opgaae, ret at ud-
brede sin Glands; den skinnede nu allerede
herlig: men den skinnede dog endnu ikke i
sin Middags-Dragt, i sin største Herlighed;
denne iførte den sig paa den Dag, da vor
store Prinds, vor elste Friderich, blev
vort Selskabs høie Præsæs, dets Ben,
Belynder og Beskytter.

Hvor meget vort Selskab, og med
det hele Fædrelandet, hver Borger, hver
Patriot,

---

*) Nar 1767. blev det Tronhiemske lærde Sel-
skab af Kongen allernaadigst stadfæstet under
Navn af det Kongel. Norske Videnskabernes
Selskab, forsynet med nye Statuter, og med
mange Medlemmer anseelig forøget.

Patriot, skylder denne store Menneſte-Ben-
der elſker, ærer og beſonner Lærdom og Vi-
denſkaber, Vid og Kunſter, ſom ægte Kiens-
der og Skionner, derom tale Hans ſaa
mange og ſaa vigtige mod Fædrenelandet
og mod vort Selskab udviſte Belgjernin-
ger, bedre end vi kunne; det er os alle,
Høiſtærede Herrer, vel bekiendt: hvert
Medlem i vort Selskab, hver Indbygger i
Fædrenelandet, den flittige Bonde iſær, og
den ſaa ofte belønnede, ofte krunede Duellig-
hed, Kunſt og Lærdom veed, og ſkal beſtan-
dig viide at tale derom, med Hierter fulde
af Erkiendtlighed, og med Munde der
lobe over af Takſigellers, Berømmellers
og Beſignellers Fylde.

Men ſkionne I, Høiſtærede Herrer,
at diſſe, vor Konges og vor Prindses Bel-
gierninger ere ſtore; og hvo kan andet? Ind-
ſee og tilſtaa I, at de ere af yderſte Vig-
tighed for vort Land, for vort Selskab; og
hvo ſkulde andet? Saa domme ſelv, hvilken

Tak vi ere vor afdøde Ven, vor fortiente Gunnerus skyldige. Til disse Belgierninger at nyde, til disse Fordele at vinde, hvoraf vi nu samle de yndigste Frugter, banede Han os Veie ved sin Glid, ved sin Narvaagenshed, og den var urrettelig, stedse opmærksom paa alt hvad som kunde befordre vort Selskabs Vel, eller ophoie dets Glands. Vor Konge havde endnu ikke seet sit Norge: men Hans Kierlighed, Hans Omhu for dets Beste, lod det at favne Hans yndigste Søster, Princesse Lovise, at see og ære Hendes heitelsfte Gemahl, Prints Carl, som sin høie Beskytter. Vort Land, vort Ironhiem især, favnede Dem, med den Hoiagtelse, med den Ære og Kierlighed, som Deres høie Dyder fortiente; De vunde ved dem alles Hierter, blant dem vor Gunneri især; og strax søgte Han deraf at vinde for vort Selskab nye Fordele. Han naaede lykkelig sit Niemeed: Prints Carl blev vort Selskabs høie Medlem; og derved vandt det

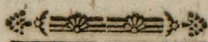

det den største Jiv, den herligste Glands,
det kunde ønske eller vente sig.

Saa kroner Enden Verket! Ja, med
dette Verk kronede Du, vor salige Ven,
Dit Arbeide, Din Omhuue og Din Midkier-
hed for vort Selskabs Beste. Du gik fra
det i Din store, den mægtigste Herres
Tieneste; Du gik, skiont syg og skrøbelig;
Du gik dog, thi Din Pligt, Dit Embede
faldede ad Dig. Her overrumplede Dig Dø-
den: men Du tabte intet derved; Du fandt
Din Løn: Du krones nu derfor med Seier,
og møttes med Salighed.

Lykkelig den, som saaledes naaer Maa-
let, og saaledes belønnes. Hans Løn staaer
fast; den skal ei rygges, ei formindskes; den
kan ei heller forøges; og vor Ven, Høistæ-
rede! vor salige Gunnerus, kan undvære af
den Løn, vi nu kunne bringe Ham. Men
skulde vi derfor ei erkjende Hans store For-
tjenester? skulde vi blive ude med den Tak,

det Offer vi ere dem skyldige? Nei! mine
 Zerrer, Taknemmeligheds, Venffabs og
 Kierligheds Pligt er eet af vort Selskabs
 helligste Baand; bryde vi det, handle vi mod
 de Pligter vi ere os selv, vi ere andre
 skyldige.

For en Samling af saa mange lærde,
 saa vel oplyste Mænd, som jeg her seer mig
 omringet af, skulde det være et overflødigt
 Arbeide, at vise Hoved-Merket eller den
 rette Hensigt af Lovtaler over store og vel
 fortiente Mænd. Taknemmelighed mod de
 Afdøde, Exempel og Opmuntring for de
 Levende, bør være deres fornemste Diemeed.
 Vor Taknemmelighed følger de Afdøde og
 saa paa hin Side Graven, for des mere at
 ophoie deres Dyder og deres Fortienester:
 men disse ophoie vi med den fortiente Roes,
 vi søge at sette dem i deres fulde Glands, og
 vi stræbe at asmale dem med de sterkeste
 Tref, de deiligste Farver, for at giøre
 dem, andre til et yndigt Exempel, des
 mere

mere skinnende, elskværdige og indtagende.

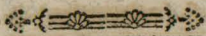
Jeg smigrer mig mueligt selv alt for meget, men hvor gierne vilde jeg dog smigre mig med det Haab, og hvor høilig vilde jeg ønske, at min Tale i Dag maatte, om ei opnaae, dog nærme sig saa stort et Diemeed! men jeg tør haabe det, og mit Haab oplives, ei ved at betragte min Tale, hvis Ufuldkommenhed jeg selv kiender, men ved at betragte den Forsamling for hvilken, den Tid, de Omstændigheder, i hvilke jeg taler. Jeg seer mig her omringet af en Skare ægte Normænd, retskafne Patrioter, Belyndere af vort Selskab; jeg kiender deres ædle Sindelag, og jeg erindrer mig de Prover, mange derpaa have vliist ved Gavnildhed mod vort Selskab, ved Midkierhed for dets og Fædrenelandets Beste.

Vender jeg Diet omkring, til andre Kanter, hvilke behagelige, hvilke Haabet smigrende Udsigter i Fremtiden, aabne sig da ikke for mit Die? Vor Monark bestiger sin Throne;

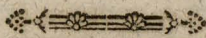

Throne; Han erklærer, at denne Hans
 Thrones høieste Ære, dens fornemste
 Glands, skal være Kierlighed til Fædre-
 landet; og tør jeg sige Dem det, Høistærede,
 det som er Dem og hele Verden bekiendt,
 at Han paa denne Kierlighed har vliist de
 herligste, meest overbevisende Prøver? vor
 Arve-Prinds erklærer sig naadigst for vort
 Selskabs høie Præses, og behøver jeg at
 erindre, at dette har Han gjort, for at
 finde desbedre Leilighed, til at forfremme
 vort Selskabs, vort Lands Vel, da daglige
 Belgierninger overtude os derom, og om
 Hans Kierlighed til Fædrelandet? Sels-
 staber stiftes iblant os, dydige Borgere opstaae,
 som raadslaae, arbeide, belønne, til Tegn
 paa deres Kierlighed til Fædrelandet,
 andre til Exempel og Opmuntring.

Skulde da, Høistærede Patrioter,
 skulde vel saa skinnende Exempler ei opmun-
 tre os til at elske Fædrelandet, til at op-
 ofre det vor Tid, vor Formue, vore Sinds
 eller

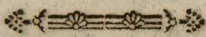
eller Legems Kræfter, og ved disse sande Fortienester, at giøre os til retskafne Borgere deraf? Jo! Høistærede! her, her er den Bane, paa hvilken vor Dyd bør prøves, paa hvilken de gamle Græker og Romere, vore gamle Førfædre tildeels, have giort sig saa berømte, saa agtede og ærede blant Efterkommene. Søge vi den sande Ære: her kan den vindes; tragte vi efter et udsødeligt Navn, ville vi leve blant den sildigste Efterlæggt, i Efterkommernes taknemmelige Erindring: her kan saa stort et Diemeed opnaaes, arbeide vi for Eftertiden: Eftertiden skal skionne derpaa; fæste vi vort Nie mere paa det almindelige Beste, end paa egne Fordele; søge vi vor Berømmelse i Fædrenelandets Ære og Vel, arbeide vi derpaa med foreenede Kræfter, og stræbe vi deri at overgaae hinanden, ei i en laant Æres, i store Rigdommes, i Pragts og Overdaadigheds forsængelige Glands: saa skal vort Fædreneland engang blive stort og lykkeligt, og saa skal det blive saa riigt, paa store, paa tapre,
paa

paa lærde, paa kyndige og duelige Borgere, som det nu er rigt paa Elve og Søer, paa Klipper og Bierge, paa Moradse og udyrkede Marke.

Velkommen, du gysdne Tid, som nu begynder at fremgaae, men som Forsynet fornemmelig har giemt til vore Esterkommere! Lykønsket være, Du, vort Fædreneland, Du, vor Esterlæggt, med saa stor en Velstand. Vi see dig, skiont maaskee endnu langt borte; vi see dig dog i et smigrende Haab, giennem en grundet Formodning; den Dorsheds og Eiegenlydigheds Søvn, som havde fæstet sin Bopæl paa vore Dienlaage, begynder at forsvinde; i mange Ting, som vi enten ikke saae, eller saae uden Følelse, have vi faaet Dinene aabne; og vi stræbe i andre, at frarive dem det Bankundigheds Flor og Dække, som var slængt derover. De forrige Tidens Forsømmelighed tragte vi efter at oprette; vi søge dertil at udfinde de kraftigste Midler, de letteste og bequemmeste Veie;

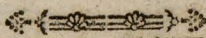
og

og alt dette er vort Selskabs Ønske, Diemeed,
og fornemste Bestræbelse.

Saa stort et Diemeed har det allerede i
mange Ting opnaaet, det haaber i flere at
opnaae det, understøttet af en mægtig Kon-
ges, af en stor Prindses hjælpende Haand.
Den Haand kysse vi derfor, med den under-
danigste og oprigtigste Tak, med det erkiendt-
ligste og trofasteste Hjerte; vi velsigne, og
tusinde Gange velsigne vi, en Christian,
en Juliana, en Frederik; vi ønske,
at deres Ære, deres Lykke maa blive langt
større, end alle deres Forsædres; og den ræk-
ke, den følge Dem bestandig, til de evige
Boliger.

Men hvor høit ere vi her ikke tillige vor
afdøde Ven, vor fortiente Gunnerus for-
bundne? Ham, som ved sin Flid, ved saa
megen Noie, saa mange Bekostninger, har
stiftet vort for Fædrelandet saa nyttige Sels-
skab; Ham, som ved sin Omhue, har
tilveie-

tilvelebragt det en saa høie, saa Kraftig
 Understøttelse? Ham, som for at optænde i
 vort Fædreland dette nye Videnskabernes
 Lys, har uden Tvivl fortæret en stor Deel
 af sit Lives Olie, saa dets Lampe blev der
 over des hastigere udsukt? Skulde vi ei vide
 at sætte den rette Priis paa saa store For-
 tienester? Skulde vi forsømme at bringe dem
 det saa vel fortiente Erkjendligheds og Tak-
 nemmeligheds Offer? eller skulde vi nogens-
 finde glemme, hvad vi ere denne retskafne
 Patriot skyldige? Nei! det Lys, Han har op-
 tændt for os skal skinne til hans Ære; Hans
 Ære og Berømmelse skal blomstre i Efter-
 kommernes taknemmeligste Erindring; og
 Hans Erindring, Hans Navn skal aldrig
 glemmes, aldrig forgaae, saa længe vort
 Norge ei savner dem, som ære Dyden,
 og som sætte Priis paa sande
 Fortienester.